

กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 Strategies Development for Student Supporting System of Schools under Secondary Educational Service Area Office 41

วรมน วิตะเสวีระ¹, สมชัย วงษ์นายะ², เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม³

Voramon Weetasaweera, Somchai Wongnaya, Chareowich Sompongtham

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และ 3) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญและใช้แบบประเมินกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สรุปผลได้ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการวางแผนพัฒนา มีการจัดโครงสร้างการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และมีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครอบคลุมทั้ง 5 ด้านและมีการติดตามประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นขั้นตอน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการนำข้อมูลสารสนเทศของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ บุคลากรได้รับการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนน้อย กิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นไม่หลากหลายและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน การติดตามประเมินผลและการนิเทศระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ขาดการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชิดชูเกียรติ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า มีปัจจัยภายใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้บริหาร 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 5) ด้านการจัดการ ส่วนปัจจัยภายนอก 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเมือง/กฎหมาย 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 4) ด้านเทคโนโลยี

¹ นิสิตระดับการศึกษาอวุโสบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² รองศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

2. กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ 17 ตัวชี้วัดและ 34 มาตรการ

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา/ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

Abstract

The purposes of this research were 1) to study states, problems and factors related to student supporting system of schools, 2) to develop the strategies the student supporting system of schools, 3) to assess the strategies of schools under Secondary Educational Service Area Office 41. Data were collected by questionnaire, structured interview form, workshop, connoisseurship and strategies assessment form. The data were analyzed through the applications of percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings could be summarized as follows:

1. States, problems, and factors related to student supporting system of schools under Secondary Educational Service Area Office 41 were as follows:

1.1 The conditions of student supporting system strategies of school, was found that the most schools develop the planning a structured educational supporting system for concerning about students. The director will set the committee for students support system, and to follow up an evaluation process of student supporting system step by step.

1.2 The problems of student supporting system strategies of school, were found that most of schools were not use information data about the students supporting system to improve the strategies research the participation of the school because only few schools have participate or join with this problem. Another problem is the head of the school did not encourage to organize the activities to encouraged them. The promoting the person for set only few activities to encouraged and to solve the problem. There are varieties of activities does not meet the need the students. Following up and evaluation is rarely effective to the students, lack to promote the learning about supporting system, the teachers were not taking risk the responsible regarding this work.

1.3 The factors related to student supporting system of schools under Secondary Educational Service Area Office 41 consisted of 5 internal factors including 1) administration, 2) man, 3) money, 4) materials, and 5) management and 4 external factors including 1) politics/law, 2) economy, 3) society and culture, and 4) technology.

2. The developed strategies student supporting system of schools under Secondary Educational Service Area Office 41 consisted of 1 vision, 4 missions, 4 goals, 4 strategic issues, 7 strategies, 17 indicators and 34 measures.

3. The assessment of the developed strategies was found that a vision, missions, goals, strategic issues, strategies, indicators and measures had consistency, suitability, feasibility and utility at a high and the highest level.

Keywords: Strategies Development/ Student Supporting System/ Secondary Educational Service Area Office 41

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างรวดเร็วซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นสูงมาก ข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของวัยรุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหามานับประการ โดยเฉพาะปัญหาต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน (กฤษณะ ทองยิ่ง และคณะ, 2552, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 3) และมาตรา 22 (4) และ (6) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่าให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542 หน้า 7) จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการสำคัญในการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ และเป็นจุดหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

สภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันอันเกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีมากมาย ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ประกอบด้วยปัจจัยเสี่ยง 1) ด้านตัวนักเรียน 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านโรงเรียน 4) ด้านกลุ่มเพื่อน และ 5) ด้านชุมชนและสังคม ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ข้างต้นล้วน

เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ มีผลกระทบซึ่งกันและกัน และเป็นเหตุปัจจัยสู่สภาวะวิกฤตได้ หากไม่มีระบบการป้องกัน ส่งเสริมหรือจัดเงื่อนไขที่จะส่งผลที่ไม่พึงปรารถนาต่อตัวนักเรียนและสังคมโดยรวม การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้มีความสุขและมีคุณค่า กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งหวังให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงานและสำคัญที่สุด คือ บทบาทครูที่ปรึกษาที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจอย่างถ่องแท้และมิตร ทั้งนี้ เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การป้องกันมิให้เกิดปัญหา การส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาเบื้องต้นได้ ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 4-5) การช่วยเหลือได้ถูกทางจะเป็นการช่วยลดระดับของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและลดความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดกับโรงเรียนด้วย (Reinke, 2006, p.3935-B) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ในครอบครัว ครูใช้วิธีการให้คำปรึกษาหลากหลายวิธีในชั้นเรียน วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นมาตรการป้องกันรักษาและฟื้นฟูได้ช่วยเหลือ (Teed, 2002, p.1715-A)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสามารถ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ จากครูประจำชั้นอย่างทั่วถึงโดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

- 1) ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูให้ ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
- 2) วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแล ทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
- 3) สนับสนุนให้ครู อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชน เชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็น เครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4) ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญ ในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 7) ซึ่งกระบวนการประชุมผู้ปกครองเป็นกระบวนการที่ เรียบง่าย มีผลการดำเนินการเป็นพลวัตร มีผลทางบวกต่อ นักเรียน ครอบครัว และโรงเรียน และยังมีผลสำคัญต่อ การมาโรงเรียนของนักเรียนและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนหนี เรียนได้เป็นอย่างดี (Gunderson, 2001, p.1995-A)

นอกจากนี้การจัดกลุ่มให้คำปรึกษาของครู จะช่วยลด จำนวนพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำผิด (Johnson, 1997, p.2769-A) สำหรับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพลดปัญหาพฤติกรรมของ นักเรียนที่ผิดต่อระเบียบวินัยของโรงเรียนได้ดี และสามารถ ช่วยพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีพฤติกรรมดีขึ้น เมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมในเรื่องระบบดูแลทั้ง 5 ด้าน จากครูที่ปรึกษาอย่างเป็นระบบแล้วนักเรียนมีความ รับผิดชอบในการเรียนมากขึ้นร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 14)

นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธพร พรเพชร (2550) บุญประสพ กุลศรีการ (2550) รัตนาพร พลลาภ (2551) ธาดา ตามเมืองปัก (2552) พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์ (2552) และอุทัย วงศ์จันทร์ (2552)

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่าแนวทางปฏิบัติงานตาม นโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการให้นำระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้นมีครู อาจารย์บางส่วนยังไม่เข้าใจระบบและการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ชัดเจน บางโรงเรียนไม่ได้จัดทำโครงการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนรองรับ จึงไม่มีงบประมาณด้านวัสดุ ครุภัณฑ์สนับสนุน แนวทางหรือนโยบายที่กำหนดนั้นไม่ สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงกับทุกสถานศึกษาได้ ข้อจำกัด ของความพร้อมของการบริหารจัดการแต่ละสถานศึกษา และความแตกต่างของสภาพสังคมของแต่ละสถานศึกษา ปัญหอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและ ขาดความต่อเนื่องในการติดตามประเมินผล (สุทธิดา ภัคดิบุญ, 2548, หน้า 2-3; เทวฤทธิ์ พุยวันดี, 2554; ปาริวรรณ โคตรชมพู, 2554 และศศิวิมล หอมนวล, 2552)

จากความเป็นมาตามเหตุผลและสภาพที่ปรากฏ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 นำผลไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่ พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในปีการศึกษา 2555 โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นตอนที่ 1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง จำนวน 865 คนและนักเรียน จำนวน 354 คน โดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียนจำนวน 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอนย่อยดังนี้

ขั้นตอนที่ 2.1 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และร่างกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขั้นตอนที่ 2.2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน คือ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) สภาพแวดล้อมภายนอก คือ โอกาส (Opportunities) และภาวะคุกคาม (Threats) ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 23 คน ประกอบ

ด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 2.2.2 การจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ โดยใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2.1 มาพิจารณาประกอบการจัดทำร่างกลยุทธ์ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวางแผนกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครอง

ขั้นตอนที่ 2.3 การตรวจสอบร่างกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาจำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเหมาะสมขององค์ประกอบของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น 2) ความเหมาะสมและความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และประเด็นกลยุทธ์ 3) ความเหมาะสมของกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการแยกตามประเด็นกลยุทธ์ และ 4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยการประมวลข้อวิพากษ์และปรับปรุงเป็นกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ก่อนนำไปประเมินในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนากิจกรรมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พัฒนาขึ้นที่ปรับปรุงหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความถูกต้องจากขั้นตอนที่ 2.3 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความสอดคล้อง (Consistency) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คนแบ่งได้ 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็น

ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.1.1 ด้านการวางแผน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการจัดทำเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการประสานงานและคณะกรรมการดำเนินงาน

1.1.2 ด้านการดำเนินตามแผนสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อคัดกรอง มีการพิจารณาคัดกรองตามเกณฑ์ของโรงเรียน มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีการให้คำแนะนำปรึกษาเบื้องต้น มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก

1.1.3 ด้านการติดตามและประเมินผลสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการติดตามและประเมินผลโดยมีการประชุมติดตามผล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจดำเนินการ ให้แต่ละหน่วยงานรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหาร

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.2.1 ด้านการวางแผน สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการนำข้อมูลสารสนเทศของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2.2 ด้านการดำเนินตามแผน บุคลากรได้รับการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนน้อย กิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นไม่มีความหลากหลายและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน

1.2.3 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศติดตามผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ขาดการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชิงชูเกียรติ

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

1.3.1 ด้านปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาพบว่า 1) ด้านผู้บริหาร สถานศึกษาส่วนใหญ่ผู้บริหารมีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจและให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือทุกฝ่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ด้านบุคลากร สถานศึกษาส่วนใหญ่ครูที่ปรึกษามีความตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินงานและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษามีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างดี ข้อที่เป็นจุดอ่อน คือ บุคลากรยังไม่เข้าใจและดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ครบตามกระบวนการและขั้นตอน ครูที่ปรึกษาขาดแนวทางหรือคู่มือในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ด้านงบประมาณ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การบริหารงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ 4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีสื่อ เครื่องมือในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทันสมัยและหลากหลาย 5) ด้านการจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดโครงสร้างการดำเนินงาน และคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน ข้อที่เป็นจุดอ่อน คือ สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการจัดทำแผนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน

เรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนวมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับงานในหน้าที่คือไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนว สถานศึกษาขาดการส่งเสริมการนำสื่อและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.2 ด้านปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการเมือง/กฎหมาย ข้อที่เป็นโอกาส คือนโยบายสำนักงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ข้อที่เป็นภาวะคุกคาม คือ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพน้อย 2) ด้านเศรษฐกิจ ข้อที่เป็นโอกาส คือการสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความต่อเนื่อง 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ข้อที่เป็นโอกาส คือชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ และมีการเฝ้าระวังในการแก้ไขปัญหาเยาวชนส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ วัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายส่งผลให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ข้อที่เป็นภาวะคุกคาม คือ พฤติกรรมการเล่นแบบและวัฒนธรรมการบริโภคนิยมตามกระแส ส่งผลต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา วิถีชีวิตของคนในชุมชนที่และมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 4) ด้านเทคโนโลยี ข้อที่เป็นโอกาส คือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 41 สรุปได้ดังนี้

2.2.1 วิสัยทัศน์ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 41 มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.2.2 พันธกิจ 1) พัฒนาการวางแผนและดำเนินงานตามแผนในการสร้างความเข้มแข็งของระบบการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2.3 เป้าประสงค์ 1) สถานศึกษามีแผนและดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) บุคลากรมีศักยภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.2.4 ประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์

1) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการจัดการทำแผนแบบมีส่วนร่วมและดำเนินงานตามแผนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 จัดทำแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ 2) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรมในด้านการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน 3) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการประสานพลังเครือข่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบกลไกการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน รายงานผลและนำผลการประเมินในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปรับใช้ กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่และเชิญเกียรติผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์และเป้าประสงค์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ ทั้ง 7 กลยุทธ์ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของตัวชี้วัด 17 ตัวชี้วัด และ มาตราการ 34 มาตราการ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มี 4 ประเด็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมและดำเนินงานตามแผนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 2 กลยุทธ์ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 จัดทำแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะการจัดทำแผนที่ดีควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมย่อมส่งผลให้การดำเนินการตามแผนประสบความสำเร็จและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ คริสอาร์กิริส (Chris Argyris อ้างถึงใน ภารดี อนันต์นาวิ, 2552, หน้า 31) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์การและสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 157-182) ที่กล่าวถึงกระบวนการบริหาร ไว้ว่า การวางแผน จะเป็นงานบริหารประการแรกที่ต้องทำและจะครอบคลุมถึงงานต่าง ๆ ทุกอย่าง ที่จะต้องมีการนำมาพิจารณาจากพื้นฐานข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ การคาดการณ์และประสานกับจุดประสงค์ที่ต้องการต่างๆ การวางแผน เป็นความพยายามที่จะเพิ่มความสำเร็จให้สูงขึ้น แผนงานที่กำหนดขึ้นทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบ วิธีปฏิบัติและแผนดำเนินงานต่างก็เป็นการเตรียมการอย่าง

เป็นระบบเพื่อให้ผู้ทำงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกภูมิแดงดารา (2548) ที่พบว่าการพัฒนากลยุทธ์การวางแผนของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการเตรียมการวางแผนมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลด้านสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการด้านสารสนเทศที่จะนำมาใช้ในการวางแผน กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะการจะบรรลุเป้าหมายของของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านนั้นการดำเนินงานต้องเป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานของระบบคือมีการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน การตรวจสอบและติดตามและการนำผลการประเมินมาปรับใช้นั้นคือการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพของเดมมิง

2. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะบุคลากรเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยเฉพาะครูที่ปรึกษาที่เป็นแกนหลักในการดำเนินงานถ้าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติงานจะส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จซึ่งวิธีการพัฒนาบุคลากรมีหลากหลายวิธี สอดคล้องกับแนวคิดของ อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์ (2548, หน้า 165-170) ที่กล่าวว่าพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุนให้พนักงานมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในการทำงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การฝึกอบรม การเรียนรู้ผ่าน E-learning การฝึกอบรมขณะทำงาน (on the job Training) การมอบหมายงาน (Job Assignment) การโอนย้ายงาน (Job Transfer) การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน (Job Rotation) และการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self-Learning) สาเหตุที่คนเราต้องมีการพัฒนาเพราะต้องให้ทันยุค ทันเหตุการณ์ สร้างความเชี่ยวชาญในสายงาน สร้างเครือข่ายให้มากขึ้น เตรียมความพร้อมในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น สร้างขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน เพิ่มเวลาในการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ สร้างทัศนคติในเชิงบวก ส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างทักษะและสร้างผลงานเพื่อ

ตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กรและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร วิทย์อุดม (2549, หน้า 106) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมและการพัฒนาคือการวางแผน ความพยายามตลอดจนการจัดการเพื่อปรับปรุงระดับความรู้ ทักษะและความสามารถของพนักงาน (Knowledge, Skill and Abilities: KSA) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ โพธิ์ชานนตรี (2553) ที่ใช้กลยุทธ์การประชุมแบบปรึกษาหารือ การฝึกอบรมทักษะการปฏิบัติงานโดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองนักเรียนโดยใช้เกณฑ์คัดกรองของโรงเรียนได้เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และนำผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาดำเนินการส่งเสริมนักเรียนและป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ถ้ามีนักเรียนที่ยากต่อการให้ความช่วยเหลือจะส่งต่อภายในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรมในด้านการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะจากสภาพการณ์และสังคมที่เปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในด้านส่งเสริมและแก้ไขปัญหานักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บันลือ ยุบลมาตย์ (2547, หน้า 104-106) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนอนุบาลนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยที่เกื้อกูลในการพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือการสร้างและใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง ความรู้ความสามารถ การทุ่มเท เสียสละมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรัก ความเมตตาและความเอื้ออาทรของครูที่ปรึกษา การประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขวัญ กำลังใจ ความชัดเจนของนโยบายฝ่ายบริหารเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนให้การดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการผสมพลังเครือข่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย และสถานศึกษามีความจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน สถาบันศาสนาและทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งระดมทรัพยากร และสรรพกำลังทางการศึกษาที่มีอยู่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา แซ่มซ้อย (2552) ได้นำเสนอกลยุทธ์การบริหารการศึกษาสำหรับสถาน ศึกษาที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารการศึกษาโดยสถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวดี อุปปินใจ (2553) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ พบว่า มีกลยุทธ์หลักในการพัฒนา ได้แก่ สร้างสมัชชาการศึกษาของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเครือข่ายการระดมทุนและทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนาก้าวหน้าในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอปสไตน์ (Epstein, 1995, p. 701-712) ที่พบว่าโรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาโรงเรียนโดยสนับสนุนให้ผู้ปกครองทำงานอย่างอิสระ และเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ โดยเข้ามาร่วมตัดสินใจในรูปของคณะกรรมการ

4. ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาระบบกลไกการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม มี 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน รายงานผลและนำผลการประเมินในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปรับใช้ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะการนิเทศเป็นการติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและมีความสอดคล้องตามเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางเอาไว้หรือไม่และการติดตามผลการดำเนินงานจะช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2546, หน้า 157-182) ที่กล่าวไว้ว่า การติดตามและการประเมินหรือการควบคุม เป็นเครื่องมือใช้เตือนภัยล่วงหน้าให้ทราบถึงสิ่งที่จะผุดผื่นไปจากแผน อาจพูดได้ว่า การควบคุมจะไม่เกิดขึ้นเลยถ้าปราศจากแผน ทั้งนี้เพราะกลไกสำคัญที่สุดของการควบคุมคือ การติดตามความก้าวหน้าของงานเพื่อเทียบกับแผนงานนั่นเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 13-14) ได้กล่าวว่า การควบคุม หรือการติดตามและประเมินการดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่บุคคล กลุ่ม หรือองค์การ มีการติดตามการทำงานและปฏิบัติการแก้ไข หรือหมายถึง กระบวนการวัดผลการทำงานและการแก้ไข เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่และเชิญชวนให้เกิดผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะสืบเนื่องมาจากกลยุทธ์ที่ 6 เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานและจะช่วยให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความยั่งยืน

5. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวม พบว่า องค์ประกอบต่างๆ ของกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ มีความสอดคล้องในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประไพ ดิกะโกศล (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่สรุปผลการวิจัยว่าผลการประเมินกลยุทธ์ในด้านความสอดคล้องของ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัด มีความสอดคล้องเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5.2 ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกล

ยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดและมาตรการ พบว่า มีผลการประเมินในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการดำเนินการแต่ละขั้นตอนมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกันคือ การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้วย แบบสอบถามและยืนยันข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้วยการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) และการยกย่องกลยุทธ์โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิด้านกลยุทธ์ รวมทั้งการตรวจสอบกลยุทธ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและการพัฒนากลยุทธ์ ทำให้กลยุทธ์ที่ยกร่างได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น ขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพานิ สุขภูวนิช (2553, หน้า 16) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ 3 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดหรือทบทวนทิศทางในเชิงกลยุทธ์ ซึ่งได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจขององค์การ วัตถุประสงค์หลัก 2) การตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การเพื่อให้ทราบสถานการณ์ต่างๆ ขององค์การ 3) วิเคราะห์กลยุทธ์ทางเลือกและเลือกกลยุทธ์ขององค์การที่เหมาะสม เพื่อให้มีแนวทางหรือหนทางที่จะทำให้องค์การบรรลุถึงภารกิจและวัตถุประสงค์หลักขององค์การ และสอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2553, หน้า 5-15) ที่กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกและยังเป็นการวางแผนอย่างมีระบบ หมายถึงการวางแผนที่มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นการเชื่อมโยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ตามลำดับที่กล่าวข้างต้นส่งผล

ให้ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์ เพชรบูรณ์ (2555) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการประเมินกลยุทธ์พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ควรนำกลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของของสถานศึกษา และกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านการจัดการ สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการจัดทำแผนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย และสถานศึกษาขาดการส่งเสริมการนำสื่อและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม มาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและเครือข่ายในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีการทำวิจัยเพื่อจัดทำกลยุทธ์พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของตนเอง เพื่อให้มีความสอดคล้อง ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของตนเองและเป็นประโยชน์กับสถานศึกษา

2.2 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ ทองยิ่ง และคณะ. (2552). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด พิษณุโลก*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง กศ.ม. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- จันทร์ เพชรบูรณ์. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์*, 15(1), 70-80.
- ชานนท์ โพธิชาเนตร. (2553). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดมณีมิบบุรี แผนกสามัญศึกษาอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เทวฤทธิ์ ฝูวันดี. (2554). *ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน บ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.

- ธาดา ตามเมืองปัก. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนหนองยางพิทยาคม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บันลือ ยุบลมาตย์. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนอนุสุนารี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญประสพ กุลศรีกร. (2550). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนอนุบาลหนองวัวซอ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประไพ ดิกะโกศล. (2555). กลยุทธ์การบริหารงานวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปาริวรรณ โคตรชมภู. (2554). ปัญหา และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชำม่อ พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัฒนศักดิ์ ภูมิโคกรักษ์. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านซับพลู อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- ยุทธพร พรเพชร. (2550). การพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนาทม วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เล่มที่116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 6 และหน้า 22.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- รัตนพร พลลาภ. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิวิมล หอมนวล. (2552). รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบนพื้นที่เกาะกูด อำเภอเกาะกูด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- สมชาย อดภาสนวิวัฒน์. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพฯ: อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2552). กลยุทธ์การบริหารการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล. ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุทธิดา ภักดีบุญ. (2551). การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา.คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพานิ สฤงษ์วานิช. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิด และทฤษฎี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดดี อุปปินใจ. (2553). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ. คุรุศาสตร์ดุชฎิบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง การศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

-----.(2551). การพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

-----.(2550). แนวทางการประเมินสถานศึกษา : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2548). *HR for non-HR*. พิมพ์ลักษณ์, นนทบุรี.

เอกภูมิ แดงดารา. (2548). การพัฒนากลยุทธ์การวางแผนของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

อุทัย วงศ์จันทร์. (2552). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 - 3 ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาอิสระ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Epstein. (1995. May). "School/ Family/ Community Partnerships : Caring for the Children We share," Delta Kappan. 56 (3), 701-712.

Johnson, Constance Ellen. (1997, January). "Effects of Interdisciplinary Team and Teacher Advisory Groups on Middle School Discipline," Dissertation Abstracts International. 57(07) : 2769-A.

Reinke, Wendy M.(2006. January). "The Classroom Check-up : A Brief Intervention to Reduce Current And Future Student Problem Behaviors Through Classroom Teaching Practices," Dissertation Abstracts International. 66(7) : 3935-B.

Teed, C. M. (2002). *Meeting student' social and emotional need: Elementary teacher' perceptions of Counseling in the Classroom*. Dissertation Abstracts International. 63(5), 1715-A.

Gunderson, Jane. (2001. December). "Family Group Conference : An Innovative Approach to Truancy in Schools : A Study," Dissertations Abstracts International. 62(06) : 1995-A.